

LEYDSCH

COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en
Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt
uit Zaterdag avond.

WOENSDAG 4 FEBRUARIJ.

De prijs der Courant is f 3.— per vierendeel-
jaars. Afzonderlijke nummers zijn tegen 10
Cents verkrijgbaar.

Bij deze Courant wordt verzonden N°. 2 (blad 2) der
Afdelingen van

BINNENLANDSCHE BERIGTEN

LEYDEN, 3 Februarj.

Maandag aamt, des middags ten 12 ure, zal de hoogheer R. L. Rijkel
met het houden eener plegtige zedexoering in de groote gehoorzaal der aka-
demie, de waardigheid van rector magnificus der hogeschool aan zijnen
opvolger, den hoogheer C. G. Gebel, overdragen.

— Gisteren avond hield de heer J. J. Cremer uit 's Hage zijne aange-
kondigde voordragt, in de stads-gehoorzaal, ten behoeve der bewaarschool
voor arme kinderen in de Groenesteeg alhier. Hoewel op dien zelfden avond
in onzen schouwburg een nieuw stuk werd ten tooneele gevoerd, was de
zaal bijna te klein om het talrijk opgekomen gehoor te bevatten, waar-
omder de aanzienlijkste ingezetenen onzer stad werden opgemerkt. Het was
een nieuw stuk, hoe zeer het meesterlijk talent van den heer Cremer
wordt op prijs gesteld. En ook nu stelde hij de hooge verwachting geens-
zins te laet. Hij droeg zijne jongste Betwuste novelle voor, getiteld
„De kleine reus“. Het onderwerp is de luiheid, die daarin op ver-
schillende wijzen getoekend wordt, in hare openbaringen en gevolgen. Het
geheel was als eene groote schilderij uit een aantal kleine tableaux. Ge-
maakt, die op zich zelf konden worden beschouwd. De schildering
van de eerste, in het begin, die van Adolf, den jongen, die niet naar
school wil gaan, vooral die van Lammer, zittende in den armstoel, waren
voortreffelijk, zowel wat den inhoud en den vorm, als de uitvoering betref-
te. De beoogdheid van den onderwerf, best, dat verkecht moet worden om
de schuld van zijn zoon, is helder, de beoogdheid, van den hofgaard
en eindelooze begunstiging, was op de hand van den 100-jar-
rige nog eens herleven en hij mede de ziele en mede zingt, ook deze par-
ten waren voortreffelijk. De heer Cremer heeft de voorstelling van de
Wij verheugen ons, om te hooren, aan 't uwerwerk, dat, maar draai-
was van den ingaard, aan Lammer, die deed, als van Spreek en den brand
er in staat, maar, — in zijn ojp, aan den ingaard, die eens een dubbele
en eene een-tienstoverstuk aan de armen gaf en zich streeft met het woord
der Schrift, dat het honderdvoud, misschien wel honderdduizendvoud ver-
gouden zal worden; aan de rooden kralen, die aaneen geregen zijn met een
draad, die niet meer breken zal. — Maar waartoe meer? Vergeefs is elke
poging, om den indruk weder te geven, door deze voordragt op ons gemaakt.
Wij verheugen ons, dat de heer Cremer zich weder alhier heeft laten hoor-
ren. Wij verheugen ons vooral, dat hij op zulk eene belangelooze wijze
zijne talenten heeft dienstbaar gemaakt, om eene voortreffelijke zaak te be-
vorderen, de opvoeding en ontwikkeling van arme kinderen, hunne bewa-
ring voor luiheid, des duivels oorkussen. Wij hopen dat de spreker spoed-
ig op nieuw onder ons optrede.

— Aan de badinrichting op de Bloemmarkt alhier zijn gedurende de
maand Januarij 503 baden genomen, waarvan 69 door dames en 434
door heeren.

— Van Rijpwetering wordt ons medegedeeld dat de peulen en doperwten
reeds gergimen tijd in de Veeven gelegd en door het zachte weder tot ver-
gevoerde ontwikkeling gekomen, echter door de aanhoudende vochtigheid
te lijden hebben. Men is echter veel meer beducht, ook ten aanzien van
andere ontwikkelde gewassen, dat er bij eenige weersverandering zoo geen
winter dan zeker langdurige en atseuge nachtvorsten te wachten zijn, waar-
door er kans bestaat dat de eerste leg der peulvruchten o. a. zal verloren gaan.

— De minister van binnenl. zaken heeft bepaald, dat het examen af te
nemen van hen die voor de betrekking van commissies van staat in aanmer-
king wenschen te komen, zal plaats hebben op den 17den Maart eerstsk.
Zij die zich aan dat examen willen onderwerpen, moeten zich voor den
16den dezer aanmelden.

— De minister van binnenl. zaken heeft ter kennis van belanghebbenden
gebragt, dat tot opleiding en oefening van telegrafisten voor de dienst van
den rijks-telegraaf, na vergelijkend onderzoek, een aantal van hoogstens 20
leerlingen zal worden toegelaten, om op nader aan te wijzen plaatsen onder-
richt te ontvangen. De leerlingen ontvangen eene bezoldiging van één gulden
daags, en kunnen, na voldoende blijken van geschiktheid gegeven te heb-
ben, dienen naar de betrekking van telegrafist der 3de kl., op eene jaar-
wedde van f 600. Om tot het examen toegelaten te worden moet men zich
voor 30 Junij aanst. per adres bij het dep. van binnenl. zaken aanmelden.
Verdere bijzonderheden worden door de Staatscourant medegedeeld.

— Op den 16den Maart aanst. zal van wege het ministerie van oorlog is
onderscheidene garnizoensplaatsen der cavalerie en artillerie de aanbesteding
plaats hebben der leverantie van 250 remonipaarden.

— Het contingent van paarden, hetwelk gedurende het jaar 1863 tot
vervolg der landmagne in Nederl. Indië zal worden uitgezonden, zal hoog-
stens 600 militairen bedragen. Daaronder zullen begrepen zijn 160 kavalle-
ri en 175 artilleristen.

— Bij Kampen meldt men het volgende: In den polder het Zwijnsleger,
lagen onder de naburige gemeenten IJsselmuiden en Grafhorst, waar sedert
enige jaren veenderijen zijn begonnen, hebben deze, ten gevolge van den
vorbraak van den Haseledijk op 26 Dec. groote schade aan turf gele-
den. Men kan veilig rekenen, dat van de verveeners, meest allen
men, die door deze ramp hun geheele vermogen hebben verloren, mis-
geld zijn 25.000.000 surven. De schade wordt berekend op ruim 500.000.
De aanwezige voorraad turf, die gespaard is gebleven, is zeer gering en
draagt niet meer dan 1.500.000 turen, voor welken behoud men, bij den
tegenwoordigen toestand der dijken, nog zeer bezorgd is.

— Te Augustinusga, nabij Leeuwarden, heeft Donderdag n. een zware
land gewoed. De boerenhuizing van O. R. Dijkstra en twee behoudende
vingen zijn daardoor in de asch gelegd. Althit vee, 24 runderen, 2
varkens en 2 varkens, is omgekomen en het voorhanden graan en hooi
stelen gegaan.

— In de gemeente Tererlingen zal zekere J. Schraagen, oud 78 jaren
oude dochter, met haren knecht J. van Hooftdonk, jongman oud 29 jaren,
den echt treden. De eerste huwelijksreis zal plaats ge-
ven. De bruid is een reus, knaapvrouw.

— Dit Londen schrijft men aan de Amsterdam. In een hoed van
den ministerraad, belegd om over den afkoop van den Scheldetot te be-
slagen, is eindelijk, na lange en moeijelijke onderhandelingen, deze zaak
te eene schikking gebragt. De Engelsche regering, die reeds in beginsel
de kapitalisatie van den toel had toegestaan, heeft thans besloten, dat de
geldsom bij te leggen, en den toel onderzaken, om de Schelde
tot genoeg van alle partijen haar beslag te doen krijgen, en te laten te
veien, dat de Nederl. gezant te Londen de verzekering heeft gegeven, dat
zijne regering zeer geneigd schijnt om de aangelegenheid op de voor allen
meest bevredigende wijze ten einde te brengen.

’s GRAVENHAGE, 3 Februarj.

Z. M. heeft den heer G. H. Betz, minister van finantiën, van de tijde-
lijke waarneming der portefeuille van koloniën, eervol ontslagen, en benoemd
tot minister van koloniën den heer J. D. Franssen van de Putte, lid van
de tweede kamer der staten-generaal. (Gisteren reeds afzonderlijk mede-
gedeeld.)

— Tot regter in de arrond.-regthank te Brielle is benoemd de heer mr.
S. H. Lette van Oostvoorne, thans regter-plaatsvervanger in en procureur
bij die regthank; tot procureur bij de arrond.-regthank te Amsterdam de
heer S. Swaab jr., procureursklerk aldaar; en tot kantonsregter te 's Gra-
venhage de heer mr. W. A. 't Hooft, thans griffier bij het kantongeregtr aldaar.

— Z. M. heeft goedgevonden, den 1sten luit. J. G. Mulder, van het reg.
grenadiers en jagers, op zijn verzoek, in zijnen rang over te plaatsen bij
het 8de reg. infanterie.

— Z. M. heeft, op hun verzoek, eervol ontslag verleend aan den heer
A. C. Mulder, als commissies bij het dep. van koloniën; aan den heer C. H.
Breunissen Troost, als aspirant-ingenieur van den waterstaat; en aan den
heer W. van Gigh, als leeraar in de wiskunde bij het kon. instituut voor
de marine te Willemsoord.

— Door Z. M. is aan J. Gordijn, loodschipper der 2de kl., J. de Vaard,
C. J. Ran en M. de Wijn, binnenloodsen, P. A. Biersteker en G. Schok,
matrozen, bij het loodswezen van Texel, ter standplaats Willemsoord, ver-
gunning verleend tot het dragen der zilveren medaille, hun door den koning
der Belgen geschonken wegens betoonden moed bij de redding der beman-
ning van het Belgische schip *Tombola*, op 15 Nov. 1861.

— Ten gevolge van den verkoop van Zr. Mr. villa te Wiesbaden zijn de
meubelen uit genoemd gebouw op het paleis het Loo geplaatst.

— De heer Franssen van de Putte, nieuw benoemd minister van koloniën,
heeft reeds heden de werkzaamheden aan zijn departement aanvaard.

— Naar men verneemt bestaat er een ontwerp op hier ter stede, bij ge-
onafhankelijkheid van de aanstaande viering van het halve eeuwfeest van Nederlands
zou worden benoemd, waarvan men de samenstelling en bekendmaking
spoedig te gemoet ziet.

— Alhier is in betaling gegeven een valsche bankbiljet van f 25. Het is
in handen der politie gesteld.

— Aan het ministerie van marine had heden de aanbesteding plaats van

het maken en leveren van een ijzeren drijvend dok voor de dienst der marine in O. I. De minste inschrijvers waren de hh. P. van Vlissingen, Du dok en van Heel, te Amsterdam, voor de som van f 366,685.

— De tweede kamer zal op Dingsdag den 24sten dezer hare werkzaamheden hervatten. — Volgens de *Geneesk. Cour.* zullen de ontwerpen der geneeskundige staatsregeling vooreerst bij de kamer niet in behandeling komen.

— Beggisteren ontstond er aan de Loosduinsche brug twist tusschen een schippersknecht en zijne beminde. Hij had het meisje uit de kerk gehaald en wilde haar naar Loosduin geleiden, maar daar hij beschonken was, verbood zij hem ten stelligste haar te volgen. Hij dregde naar zich te zullen verdrinken en gaf hieraan eindelijk gevolg door in de vaas te springen. Op het geroep van het meisje schoten eenige personen toe, maar hij vergerde alle hulp. Met behulp eener dregge heeft men hem echter met veel moeite op het drooge gebracht.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 1 Februarij.

De prins van Wallis zal bij de opening der ~~Willemskerk~~ ziele in het hoogerhuis innemen.

— De regtbank te Chesterfield heeft deson ~~aan~~ twee arbeiders ~~aan~~ steenkolenmijn tot 14 dagen inthuisstraf veroordeeld, omdat zij, tegen het bevel van een der opzigters, met eene brandende kaars in een mijngang wilden doordringen, die met gas gevuld was en waardoor dus eene ontploffing had kunnen ontstaan.

— Blijkens berigten uit Rio-Janeiro heeft het Engelsche gezantschap daar schadevergoeding geëischt wegens het berooven van Engelsche schepenreukelingen op de kust en voldoening wegens het gevangen nemen van drie officieren der Engelsche marine. De Braziliaansche regering heeft geweigerd die te geven, waarop de Engelschen vijf Braziliaansche koopvaarders hebben genomen, als waarborg voor de door hen geëischte schadevergoeding. De Braziliaansche regering heeft toen toegegeven en zich bereid verklaard tot het geven eener schadevergoeding, waarover men te Londen zal onderhandelen.

— Uit New-York meldt men dat bij den senaat een voorstel is ingediend strekkende om te verklaren dat de Fransche tusschenkomst in Mexico eendaad van vijandschap jegens de Vereenigde Staten, en eene schending van het tractaat van Londen is, en dat de president Lincoln de verwijdering der Fransche troepen eischen of anderszins bijstand aan Mexico verleenlen moet. New-Yorkische dagbladen hebben berekend, dat gedurende het jaar 1862 het handslegers aan gesnevelden, gewonden en gevangenen ongeveer 133,000 en de afgeschiedene staten 108,000 man hebben verloren. Hieronder is niet begrepen het aanzienlijke getal dergenen, die aan ziekten zijn bezweken.

— De *New-York Times* meldt van een verschrikkelijk ongeluk, dat op 22 Jan. te Harpersville heeft plaats gehad. Terwijl namelijk een gezelschap van 37 heeren en dames zich op een natuurgebied met schaatsenrijden vermocht, besweek de ijskoude en 27 menschen ronden alzoó plotseling hun ~~aan~~.

FRANKRIJK.

PARIS, 1 Februarij.

In de aanstaande week zullen weder vier oorlogsschepen met troepen en voorlogsschepen van Cherbourg naar Mexico vertrekken. Dezer dagen zijn ook weder 10 miljoen fr. naar Veracruz gezonden.

— Men heeft aan de *maatschappij* zal door de regering ondersteund worden, en dit brengt men in verband met het gerucht, dat de regering het plan heeft zich meester te maken van de goudrijke provincie Sonora, ten einde zich alzoó schadeloos te stellen voor de oorlogskosten.

— De heer Guizot heeft geweigerd zich in het dep. du Gard candidaat te stellen voor de kamer van afgevaardigden; de geestelijkheid zou er zijne candidatuur ondersteund hebben, niettegenstaande hij protestant is; zijn zoon heeft zich thans in zijne plaats als candidaat gesteld. Wat den heer Thiers betreft, deze heeft nog geen bepaald besluit genomen.

— Naar men uit Rome meldt wordt aldaar aan de komst van Keizerin Eugenie en haren zoon, waarvan dezer dagen meer dan eens sprake was, niet meer getwijfeld.

— De berigten uit Griekenland luiden ongunstig. De rooverijen nemen steeds toe en overal heerscht de grootste wanorde. De nationale vergadering was nu eerst voltallig. Zij heeft den heer Balbio tot voorzitter gekozen en zal zich nu met de keuze van een nieuw bestuur bezig houden. De hertog van Saksen-Coburg en de beschermende mogendheden moeten thans, naar men verneemt, over de voorwaarden waarop de eerstgenoemde de kroon zal aanvaarden, eens zijn geworden. De Engelsche gevolmachtigde te Athene heeft aan de nationale vergadering kennis gegeven, dat de hertog bereid is het bewind op zich te nemen.

PRUISSEN.

BERLIJN, 1 Februarij.

Aan de kamer van afgevaardigden is door den minister-president medegedeeld dat de koning „zich niet bevogen kon vinden” eene deputatie van het huis te ontvangen; zoodat aan den president der kamer werd overgelaten om het adres langs den schriftelijken weg, hetzij regstreeks, hetzij door tusschenkomst van den eersten minister, aan Z. M. te doen geworden. Op voorstel van den president is besloten het adres met eenen geleidenden brief regstreeks aan den koning te doen zenden.

— Volgens berigten uit Polen is het in de hoofdstad steeds rustig, maar niet in de provincien. Een gerucht zeide, dat zelfs te Wilna een oproer was uitgebarsten. Op de meeste plaatsen waar de opstandelingen zich nog tegen de troepen verzetten, worden de eerstgenoemden geslagen, ofschoon zij hier en daar niet onbelangrijke voordeelen hebben behaald. Nabij Kirnewie hebben zij een transport recruten bevrj. De regering neemt krachtige maatregelen, maar de opstand heeft zoodanige uitbreiding verkregen, dat hij niet spoedig geheel kan worden onderdrukt. Het regeringsblad meldt dat vele gevangenen genomen muitelingen verklaren dat zij gedwongen zijn geworden om aan den opstand deel te nemen. Allen worden voor militaire commissien te regt gesteld. De geestelijken schijnen de voorname aansleekers van den opstand te zijn. Bij de Poolse vrouwen is de opgewondenheid buitengewoon groot.

De revolutionaire hoofdcommissie in Polen had reeds bij eene proclamatie van 18 Januarij den naam van „voorloopig nationaal bewind” aangenomen; vrijheid en gelijkheid van alle standen en geloofsbelydenissen verkondigd; aan de heeren eigendomsregt toegekend op drie morgen land ieder, met het noodige vee; en geldelijke ondersteuning voor hante nabestaanden toegezegd voor het geval dat en van hen in „de dienst des vaderlands” sneefden.

Te Warschau is van regeringswege aan de studenten van de hogeschool bekend gemaakt, dat zij vooreerst geen verlof kunnen bekomen om de stad te verlaten, en dat, wie van hen zonder verlof vertrekt, van de studentenrol zal worden geschrapt.

Per Telegraaf.

BRESLAU, 2 Februarij. De spoorlijn van Warschau is heden niet aangekomen. Die van gisteren werd nabij Warschau door 83 muitelingen aangevallen, die den machinist dwongen om met grootere snelheid te rijden en den trein bij Skerniwece verlieten. De hoofdmagt der opstandelingen, 6000 man sterk, meestal van vuurwapens voorzien, is bij Czenstschau bijeengetrokken. De opperpresident in de provincie Pruisen heeft zich naar de Poolse grenzen begeven.

GOTHA, 2 Februarij. Naar men uit eene goede bron verneemt, hebben de onderhandelingen met den hertog van Coburg, over de candidatuur voor den Griekschen troon, tot geen resultaat geleid.

KRAKAU, 2 Februarij. Gisteren hebben 2000 opstandelingen zich van de stad Olkuz meester gemaakt, ook van Tomaszow, na herhaalde malen daartuit verdreven te zijn. Bij Olygence heeft een bloedig gevecht plaats gehad, dat tot nadeele der Russen is uitgevallen. Pruisische troepen zijn tot bescherming van de grenzen te Mielowitz aangekomen.

NEW-YORK, 23 Januarij. (R. O.) Generaal Burnside heeft aan het Unie-leger bij proclamatie bekend gemaakt, dat de beslissende slag zal geleverd worden. Het is niet onmogelijk dat hierdoor aan het zuid-leger, reeds zeer verzwakt, de doodsteek wordt toegebracht.

BERLIJN, 3 Februarij. Vijftig leden van het heerenhuis, tot verschillende fractien behoorende, hebben het voorstel gedaan den koning een adres aan te bieden, en zulk een stuk reeds ontworpen.

INGEZONDEN.

Mijnheer de Redacteur!

Met veel genoegen las ik in uw nummer van Vrijdag, 22 Januarij jl., dat het voornemen bestaat, pogingen aan te wenden tot opwieling eener vereeniging tot aankoop van Nederlandsche vee, om in de wouden van de aanstaande Internationale Landbouw-Tentoonstellingen te Rijssel en Hamburg, om zoop doende te trachten met vereende kracht eenigzins belangrijke inzendingen van onzen uitgebreide veestapel te doen plaats hebben, waarin zoó veel schoons en edels te vinden is, die Hollands hoofdproduct, boter en kaas, oplevert, naar het buitenland in massa wordt verzonden en aldaar zijnen ouden roem handhaaft.

Het kan dan ook wel niet anders of ieder zaakkundig buitenlander zal verlangend zijn in staat gesteld te worden dat vee te zien, te bewonderen, te bewonderen!

Om dat verlangen te bevredigen, zal hij zich naar de internationale tentoonstelling begeven; daar zal hij het vinden, het met andere rassen kunnen vergelijken en gevolgtrekkingen maken. Laat ons dan thans de handen ineenslaan; met vereende kracht samenwerken, opdat de te maken vergelijkingen niet ter onzer beschaming, maar tot handhaving van den ouden roem van Hollands veestapel uitloopen.

Om tot dat doel te geraken zoude mijns bedunkens eene commissie maatschappij van landbouw zich daarmee belasten, die al de afdeelingen der maatschappij, een ieder in het bijzonder, uitnodigde om deel te nemen aan de inzending naar genoemde tentoonstellingen en wel in diër voege, dat iedere afdeeling zich verbonst tot het leveren van een nummer, en zich of aan de te benoemen commissie of aan het hoofdbestuur verklaarde, naar welk nummer zij verlangde mede te dingen.

Dit mede te dingen nummer moet echter het edelste uit de afdeeling zijn en eene commissie uit die afdeeling te benoemen zal beslissen of hetzelfde waardig is om verzonden te worden. Wordt tot de inzending besloten, dan wordt dit dier bekroond, de naam en woonplaats van den eigenaar kenbaar gemaakt en hetzelfde voor rekening der afdeeling naar de tentoonstelling verzonden.

Bij de afzending naar de tentoonstelling verklaart de eigenaar of hij het tentoongestelde vee terug verlangt, dan wel, of het aldaar zijnde zal verkocht worden, waarvoor, het vee edel zijnde, wel gelegenheid zal wezen.

Wordt het verkocht en brengt het minder op dan waarop het door de commissie en den eigenaar vóór de afzending geschat werd, dan wordt den eigenaar door de afdeeling het mindere vergoed. Verlangt de eigenaar na de tentoonstelling hetzelfde terug, ook dan worden alle kosten van die inzending door de afdeeling gedragen.

Op die wijze te zamen werkende zal gezegd kunnen worden, met vereende krachten te werken. De zaakkundige vreemdeling zal dan zien wat Hollands bodem voor schoons en edels oplevert en het zal hem uitnoodigen, aansporen om meer van ons te ontbieden, waardoor de welvaart van onzen landbouw en bijgevolg van ons dierbaar vaderland zal toenemen.

Het door mij voorgestelde plan heeft ook dat nog voor, dat de kosten der inzending enz. enz. als het ware door al de mededingende afdeelingen worden gedragen, kosten, welke bij eene eenigzins belangrijke inzending zeer groot zullen zijn en bezwaarlijk door weinige personen zullen kunnen of willen gedragen worden, en dat den waren veehouder en fokker niet alleen hier, maar ook elders eere en onderscheiding zullen ten deele vallen.

O.

Een Landbouwer.

LEYDSCH SCHOUWBURG.

„De ellendigen,” getrokken uit den roman *les misérables* van Victor Hugo.

In de laatste maanden is geen boek zoo algemeen besproken, dan bovennoemde roman. Geheel verschillende oordeelvellingen zijn er over vernomen. De een verheft hem tot de wolken, noemt hem een onovertroffen meesterstuk, en de ander zegt dat hij gevaarlijk, ongerijmd is, ja, in het heel niet deugt. Wat ons betreft wij gelooven, dat zoowel de een als andere partij te ver gaat. Wij zien hier het werk van een gewie voor is, en wij weten, dat de werken der grootste genieën ons gewoonlijk de beste leemten opleveren. „*Les misérables*” is als het ware een knet van ontwaardiging tegen de misbruiken der maatschappij, aangeheven door een in, die zich meestal meer door onttembare geestdrift, dan koele en bedaarde beemzing onderscheidde. De misbruiken der maatschappij moeten ieder het oog vallen, die naauwkeurig acht geeft op hetgeen om hem heen gebiedt. Gebrek en verwaarloosde opvoeding ontsluiten de deuren van den

kerker, en de ongelukkige, eenmaal als *dief* gebrandmerkt, kan later de baan der misdaden niet meer verlaten — omdat de wereld de *sande* dient, maar den *sondaar* verstoot. De overmagt van het *geld* is dagelijks merkbaar. Schoonheid en onschuld worden in de weegschaal gelegd tegen een handvol banknoten, en de laaghartige verleider overwint, omdat alweder het gebrek zijn bondgenoot is! Ja, wel zijn er *bellendigen* of *versteutenen* in menigte te vinden, en wij gelooven dat de eenvoudige werkelijkheid den schrijver beter zou gediend hebben, dan zijne opgewonden verbeelding. Waar hij *menschen* had kunnen schetsen, heeft hij slechts *fantastische* wezens doen optreden! Te meer is dat te betreuren, als wij de *poëtische* kracht en de diepe menschenkennis, die overal doorblinken, in aanmerking nemen. Overdrijving heeft het groote geheel bedorven, en de *grondslagen* der maatschappij worden aangetast, waar het alleen hare *misbruiken* gelden moest.

Met zulke denkbeelden over den roman zelf begaven wij ons naar den schouwburg, om het tooneelstuk te zien, dat door den heer Frederik Kiehl uit dat werk getrokken is. Wij weten zeer goed, dat het bewerken van romans voor het tooneel groote moeilijkheden in heeft, vooral wanneer zij zoo uitgebreid zijn als deze. De heerlijke beschrijvingen en menschkundige opmerkingen, welke ons onder het lezen boeiden, moeten wegvallen, en alleen een kort beloop der intrigue kan er overblijven. Daar nu juist de intrigue van dezen roman aan groote onnatuurlijkheid laboreert, kan het niet anders, of het drama moet ons gebreken doen opmerken, die wij vroeger bijna over het hoofd zagen. Wat echter bovenal in een dergelijk tooneelstuk in acht genomen moet worden is de samenhang der gebeurtenissen, is duidelijkheid van voorstelling, en dit heeft de schrijver maar al te zeer uit het oog verloren. — Tooneelstukken als *»Nacht en morgen*», *»Jane Eyre*», *»Moeder en Zoon*», enz. die ook uit romans getrokken zijn, geven ons een klaar begrip van de daarin voorkomende gebeurtenissen. Eenige wijzigingen daargelaten, maken die drama's ons volkomen bekend met het onderwerp der verlichte verhalen. Dit is echter hier volstrekt het geval niet! Wie Victor Hugo's werk niet gelezen heeft, zal van het tooneelstuk niet veel begrijpen. Er bestaat niet het minste verband tusschen de verschillende tafereelen! Eene bonte massa trekt ons voorbij, en wat wij hooren of zien doet ons soms aan een benaauwd droom denken. Het is alles verward en onbegrijpelijk. Ophelderingen worden weinig of niet gegeven. Het spijt ons zeer, dat wij geen gunstiger oordeel kunnen uitspreken, vooral omdat het een *oorspronkelijk* stuk betreft, maar wij zouden het doel dezer verslagen geheel uit het oog verliezen, wanneer wij hier onze innige overtuiging verloochenen. Wij gelooven, dat de schrijver met te veel overhaasting is te werk gegaan en niet genoeg doordrongen is geweest van het belangrijke zijner taak. Geen enkel karakter is met zorg bewerkt, en geen enkele persoon boezemt ons op den duur belangstelling in. Beginnen wij hier met den hoofdperson, Jean Valjean, van zijn verblijf bij den bisschop af, heeft zijne gestalte altijd iets nevelachtigs, en hoe verder het stuk vordert, hoe minder men begrijpt wat hij wil en wat hij doet. Van zijn tweestrijd, of hij zich aan het geregt zal aangeven of niet, is bijna in het geheel geen partij getrokken. Die afleenspraak, die ons zulk een diepen blik in zijn hart had kunnen doen slaan, is al heel onbeduidend. In de tweede afdeeling begrijpt men van zijne lotgevallen niets meer, en verdwijnt daardoor alle belangstelling. Cosette en Marius zijn ook personen, die komen en gaan zonder dat wij hunne lotgevallen kunnen volgen. Het volledigst, bij al het onvolledige, is nog de geschiedenis van Fantine, maar deze is dan ook al zeer kort. Vaarschijnlijk heeft de heer Kiehl zich geheel laten vervoeren door iets, waar de hedenlaagsche tooneelschrijver zich maar al te ligt door vervoeren laat — de begeerte namelijk, om op effect te werken! Helaas, wij moeten het bekennen, de *houding van ons publiek* is wel geschikt om zulk een streven te bevorderen. Maar — wie het ernstig met de dramatische kunst meent, mag niet vergeten dat hij die wansmaak geheel en al in de hand werkt, meer afbreekt dan opbouwt. Neen, de heer Kiehl zal ongetwijfeld gaarne met ons de handen aan het werk willen slaan, om de kunst te helpen *opbouwen* en wij hopen dat hij na ernstig nadenken zal inzien, dat wij het effect niet alleen moeten zoeken in eene ontelbare menigte gewerschoten en schitterend beengalsch vuur, maar in eene juiste schildering der karakters en treffende toestanden. Late het applausissement van een zeker gedeelte van het publiek, dat jubelt bij de grootste tours de force, als die maar veel leven maken, den auteur loch niet op den dwaalweg houden, dien hij heeft ingeslagen, want dan is hij voor onze kunst verloren, en Nederland heeft zulk eene groote behoefte aan dramatische schrijvers! De beste momenten van het stuk zijn de komst van Fantine in het bureau van politie, haar sterfbed, de tooneelen in de herberg van Thénardier en het optreden van Eponine in het 4de tafereel. De apotheose in het laatste tafereel: de verschijning van den bisschop Myriel, is zeer goed gedacht, maar wij vonden het vreemd dat die verschijning meer voor de toeschouwers is bestemd, dan voor Jean Valjean, daar zij achter diens rug geschiedt. Gemakkelijk kon men dien stoel wat meer ter zijde plaatsen.

De wijze, waarop het stuk is gespeeld, was in de meeste opzichten hoogst lofwaardig. In de eerste plaats moet er melding worden gemaakt van de dames Valois en Picéni en de heeren Driessens en Kiehl. Het sterven van de ongelukkige Fantine werd door eerstgenoemde ontzettend natuurlijk voorgesteld. Die opgewondenheid en die vlagen van drift, door de koorts veroorzaakt, en het nedervallen op het rustbed — alles was uitmuntend! Die passage moest wel indruk maken. Geen minderen lof verdient mej. Picéni voor hare opvatting van het karakter der verwaarloosde en toch zoo edele Eponine. Iedere trek was aan de natuur ontleend. Eene zóó duidelijke voorstelling der armoede zegt meer dan de schoonste verhandeling! De vreeselijke waarheid, waarmee zij over konde en gebrek klaagde, sneed den toeschouwer door de ziel. En als wij dan nog aan hare houding bij de liefde van Marius voor Cosette herinneren, dan zal iedereen moeten toestemmen, dat men aan zulk een spel de *ware* kunstenaars herkent! De heer Driessens voldeed ons gedurig zeer goed, maar vooral in zijn bezoek bij den bisschop; zijne houding en gelaatsuitdrukking waren onvergelykelijk schoon! Zijne rol gaf hem overigens wat weinig gelegenheid om verder uit te munten zooals hij het vermag. Zijn spel bij het sterfbed had wat meer onrust moeten verraden. De heer Kiehl had het karakter van Thénardier zeer goed bestudeerd en verdiende de levendigste toejuichingen. Javert hadden wij in het bureau van politie wat minder driftig gewenscht. Hij is wel de onbuigzame man der wet, maar behoeft daarom nog niet zoo ruw en onbeschoft te wezen. Hij zou anders den lof van een braaf man te zijn weinig verdienen. Nadat wij nu ook nog met veel lof van mw. Iburg hebben gehoord, maakt, eindigen wij ons artikel met aan onze lezers verschooning te vragen voor onze wijloopigheid. Het was ons onmogelijk eene voorstelling als deze korter te behandelen.

Naar wij vernemen zal het stuk op Woensdag den 11^{den} dezer weder worden opgevoerd. Het fraaie spel der meeste acteurs en de schoone mise-en-scène doen ons voor de directie eenen grooten toeloop wenschen en verwachten.

3 Februarij 1863.

STADS-BERICHTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN herinneren den ingezetenen de bepaling van art. 338 der Algemeene Politieverordening in dato 26 September 1861, dat de schoorsteenen en stookplaatsen, waar veel gestookt wordt, ten minste tweemaal 's jaars, en wel eens in het voor- en eens in het najaar, op hunne aanzegging moeten gereegd worden, en nodigen hen uit, daarmede ditmaal niet tot het voorjaar te willen wachten.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
D. TIEBOEL SIEGENBEEK, Burgemeester.
v. PUTTKAMMER, Secretaris.

LEYDEN, 3 Februarij 1863.

Burgerlijke Stand.

ONDERTROUWD: I. J. Ippius Fockens, jm. 23 j. en M. G. de Mare, jd. 25 j. — A. van der Putten, jm. 23 j. en J. Rebbers, jd. 22 j. — J. van Wijk, jm. 24 j. en J. Mensen, jd. 25 j. — C. van den Dop, jm. 24 j. en M. C. Nieuwenhuizen, jd. 26 j. — B. van Es, jm. 31 j. en J. M. van Schooten, jd. 22 j.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIEN AAN DE LEYDSCHÉ HOOGESCHOOL.
Den 2^{den} Februarij de heer J. G. de Voogt, doctor in de genees- en verloskunde, van Wychen, in de heetkunde.
Den 3^{den} Februarij de heer J. P. Huyser, van Leyden, in de regten, met Stellingen.

250ste Staats-Loterij.

Trekking der Eerste Klasse.

1ste Trekking. N°. 3918 een prijs van f 5000.
2de » N°. 2992 een prijs van f 2000. N°. 1696 een prijs van f 2000. N°. 4716 en 4881 ieder een prijs van f 1000.

ADVERTENTIEN.

Heden ontviel ons, in den ouderdom van twee jaren, onze lieveling MARIANE.

31 Januarij 1863.

Eenige kennisgeving.

J. CAHEN J.
S. CAHEN, Diaken.

Heden overleed, na een langdurig en smartelijk lijden, mijne geliefde Echigenoot CATHARINA SOPHIA VINK.

LEYDEN, 31 Januarij 1863.

L. SPRINGER.

DERDE KUNSTBESCHOUWING,

op Donderdag 28 Februarij 1863, des avonds ten 8 ure, in het gebouw der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

J. L. CORNET, Secretaris.

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND.

KENNISGEVING.

DIJKGRAAF EN HOOGHEEMRADEN VAN RIJNLAND brengen door deze ter kennis van belanghebbenden, dat de vereenigde vergadering van het Hoogheemraadschap besloten heeft aan de daarop regthebbenden toezeg te geven de waarborgkapitalen, gevestigd op gronden gelegen in de *Groote Drooggemakte en Butterpolders*, onder *Hazerswoude*, en in den *Noord- en Zuidpolder*, onder *Benthuisen*;

dat zij, ten einde dit besluit te kunnen uitvoeren, hebben opgemaakt een staat, houdende aanwijzing van de namen en woonplaatsen der bedoelde regthebbenden, zooals die bij het Hoogheemraadschap bekend zijn;

dat zij intusschen, alvorens tot de uitbetaling over te gaan, de belanghebbenden in de gelegenheid wenschen te stellen, de bedenkingen, welke bij hen tegen den bedoelden staat mogten oprijzen, kenbaar te maken en te dien einde een ieder uitnoodigen van dien staat, waarvan nittreksels ter inzage liggen van 2 tot 16 Februarij e. k. op de Regthuizen van *Hazerswoude* en *Benthuisen*, elk voor zoo verre genoemde gemeenten aangaat, kennis te nemen en de aanmerkingen, die zij mogten hebben, voor den 18^{den} Februarij aan Dijkgraaf en Hoogheemraden voornoemd schriftelijk mede te deelen, opdat die zouden kunnen worden overwogen en daarna de teruggave van ieders aandeel plaats hebbe.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rijnland,

LEYDEN, 24 Januarij 1863.

H. C. J. HOOG, Dijkgraaf.

W. G. DE BRUYN KOPS, Secretaris.

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN RIJNLAND.

DIJKGRAAF EN HOOGHEEMRADEN VAN RIJNLAND brengen door deze ter kennis van de belanghebbenden, dat, ten verzoeken van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, op het Gemeenlandshuis te *Leyden*, gedurende eene maand, ingaande den 3^{den} Februarij aanstaande, van des morgens ten 10 tot des namiddags ten 2 ure, ter inzage zal nederliggen:

» een ontwerp-reglement voor de gemeenschappelijke belangen der » polders, te zamen uitmakende den drooggemakten Noordplas, in » de gemeenten Hazerswoude, Benthuisen, Noord-Waddinxveen » en Zoeterwoude, benevens de schetsteekening van den bedijkten en » drooggemakten gecombineerden Noordplas; »

en noodigen de belanghebbenden uit, de bedenkingen welke zij tegen gezegd ontwerp-reglement mogten wenschen te maken, schriftelijk aan hen mede te deelen uiterlijk op den 6^{den} Maart aanstaande.

Het ontwerp-reglement ligt tevens ter visie op de Gemeente-Secretarissen van *Hazerswoude*, *Benthuisen*, *Noord-Waddinxveen* en *Zoeterwoude*.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rijnland,

LEYDEN, 31 Januarij 1863.

H. C. J. HOOG, Dijkgraaf.

W. G. DE BRUYN KOPS, Secretaris.

